

Kapliczki warmińskie. Spotkanie z Bogiem na skraju drogi

Cele katechetyczne – wymagania ogólne

- Ukazanie znaczenia kapliczek ze szczególnym uwzględnieniem kapliczek warmińskich.
- Przybliżenie i poznanie innych warmińskich zwyczajów i tradycji.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Uczeń:

- na podstawie zdobytej wiedzy wyjaśnia rolę i znaczenie kapliczek warmińskich;
- wyjaśnia, jakie były przyczyny budowania kapliczek na Warmii;
- potrafi omówić pieśń maryjną *Chwalcie, tąki umajone*;
- wymienia kilka przykładów kapliczek;
- podaje kilka zwyczajów i tradycji warmińskich.

Pojęcia i postaci

Kapliczka warmińska, kulturkampf, objawienia w Gietrzwałdzie.

Wartości

Historia, dbałość o przeszłość, uszanowanie tradycji.

Metody i środki

Praca z tekstem w grupach, miniwykład, krzyżówka, film, praca z podręcznikiem, rozmowa kierowana, pytania do pracy z tekstem.

Propozycja realizacji

Modlitwa na rozpoczęcie

Dziesiątka różańca: ukoronowanie Najświętszej Maryi Panny na Królową nieba i ziemi.

Cele lekcji. Nauczyciel podaje cele w języku ucznia: będę wiedział, czym są kapliczki; będę umiał wyjaśnić, dlaczego na Warmii budowano kapliczki przydrożne; będę potrafił podać przykłady kapliczek na Warmii, a także będę wiedział, czym charakteryzują się te kapliczki i z jakimi nabożeństwami są związane.

Metoda – praca w małych grupach. Nauczyciel rysuje na tablicy schemat kapliczki wraz z pięcioma strzałkami (załącznik 1). Następnie prosi uczniów, żeby przerysowali ten szkic do zeszytu. Uczniowie w małych grupach mają wpisać pięć powodów stawiania kapliczek (można posłużyć się tekstem zamieszczonym w podręczniku).

Po zakończonej pracy nauczyciel prosi uczniów, żeby odczytali swoje odpowiedzi. Można też poprosić uczniów, żeby najczęściej powtarzające się stwierdzenia zapisali na tablicy i w zeszycie. W razie potrzeby nauczyciel koryguje odpowiedzi uczniów i naprowadza ich na właściwe wnioski.

Metoda – rozmowa kierowana. Nauczyciel prosi uczniów, aby zapoznali się z historią młodzieży, która wyjechała na wycieczkę szkolną (punkt: „Z życia wzięte”). Odwołując się do przeczytanego tekstu za pomocą rozmowy sterowanej, prosi uczniów o udzielenie odpowiedzi na pytania:

- Czy widziałeś jakąś kapliczkę warmińską?
- Czy znasz historię tej kapliczki?
- Czy obecnie kapliczki mają takie samo znaczenie jak kiedyś?
- Czy dzisiaj ludzie stawiają kapliczki?

Po odbytej rozmowie uczniowie mają zanotować w zeszytach: „Kapliczka to niewielka budowla kultowa, wznoszona przy drogach lub na rozdrożach w celach wotywnych, dziękczynnych lub obrzędowych”.

Metoda – miniwykład i praca indywidualna. Nauczyciel wymienia tradycje związane z Warmią. Można posłużyć się tekstem zamieszczonym w podręczniku. Należy zwrócić szczególną uwagę na nabożeństwo majowe.

Uczniowie analizują tekst pieśni *Chwalcie, łąki umajone* (punkt: „Dla ducha”). Nauczyciel prosi uczniów, aby w tekście pieśni zaznaczyli ołówkiem wszystkie wymienione elementy przyrody. Po zakończeniu pracy indywidualnej wybrana osoba prezentuje swoją pracę. Jako zakończenie tej części nauczyciel podsumowuje zadanie i pyta: „Kapliczki wraz z całą przyrodą oddają cześć Bogu. Czy znasz inne sposoby oddawania czci Stwórcy?”. Uczniowie podają propozycje odpowiedzi.

Metoda – krzyżówka. Nauczyciel rozdaje uczniom krzyżówkę i prosi, aby ją rozwiązali, odpowiadając na pytania i odgadując hasło (załącznik 2).

Odpowiedzi:

1. Asnyk; 2. różaniec; 3. przydrożne; 4. Święta Lipka. 5. Warmińska.
6. Chwalcie. 7. Barczewo. 8. kwiaty. 9. Frasnobliwego. Hasło: „kapliczka”.

W przypadku, gdy uczniowie szybko wykonają zadanie, można poprosić o opracowanie własnej krzyżówki, gdzie hasłem będzie słowo: „kapliczka”

Podsumowanie lekcji

Kapliczki warmińskie są nie tylko świadectwem religijności i historii regionu, ale są również istotne dla dziedzictwa kulturowego. Wpisały się w krajobraz Warmii i przyciągają zarówno pielgrzymów, jak i miłośników historii, sztuki i architektury.

Modlitwa na zakończenie

Chwała Ojcu.

Praca domowa

Z podręcznika.

Korelacja z edukacją szkolną

- Język polski:

Analiza i interpretacja tekstu źródłowego.

- Historia:

Krótką historią powstania kapliczek warmińskich.

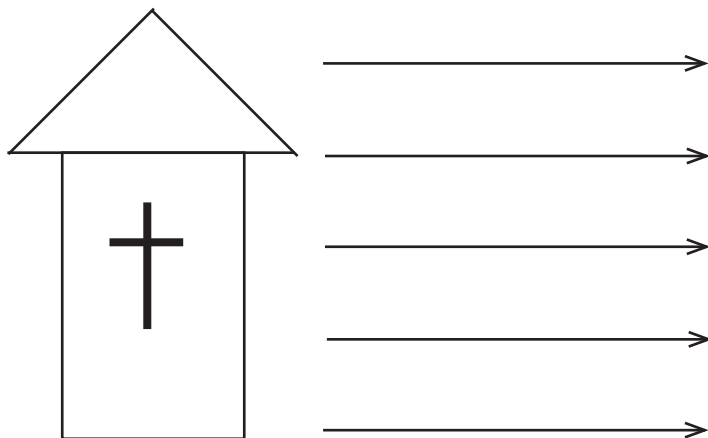
- Muzyka i plastyka:

Poznanie religijnej pieśni ludowej *Chwalcie, tąki umajone*.

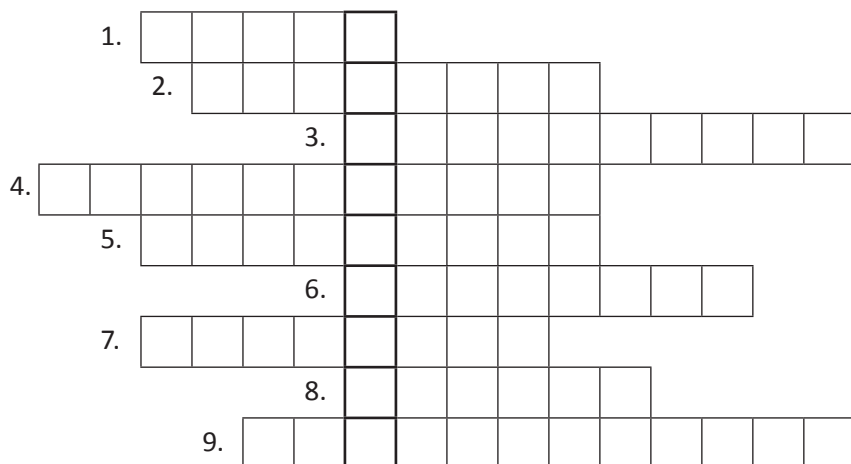
- Język obcy nowożytny oraz język mniejszości narodowej lub etnicznej:

Słownictwo religijne: np. sanktuarium maryjne, kapliczka, kapliczka przydrożna, kulturkampf.

Załącznik 1

Załącznik 2

Pytania do krzyżówki:

1. Nazwisko autora wiersza *Do młodych*.
2. Modlitwa, o którą prosiła codziennie Maryja podczas objawień w Gietrzwałdzie.
3. Są kapliczki murowane i drewniane, małe i duże, na rozstaju dróg i
4. Jedno z sanktuariów maryjnych na Warmii.
5. Archidiecezja, do której należymy.
6. Początek tytułu pieśni maryjnej – *łtąki umajone*.
7. Warmińska miejscowość, w której znajduje się kapliczka z 1607 roku.
8. Dekorujemy nimi kapliczki.
9. Najczęściej w kapliczkach umieszczano wizerunek Jezusa